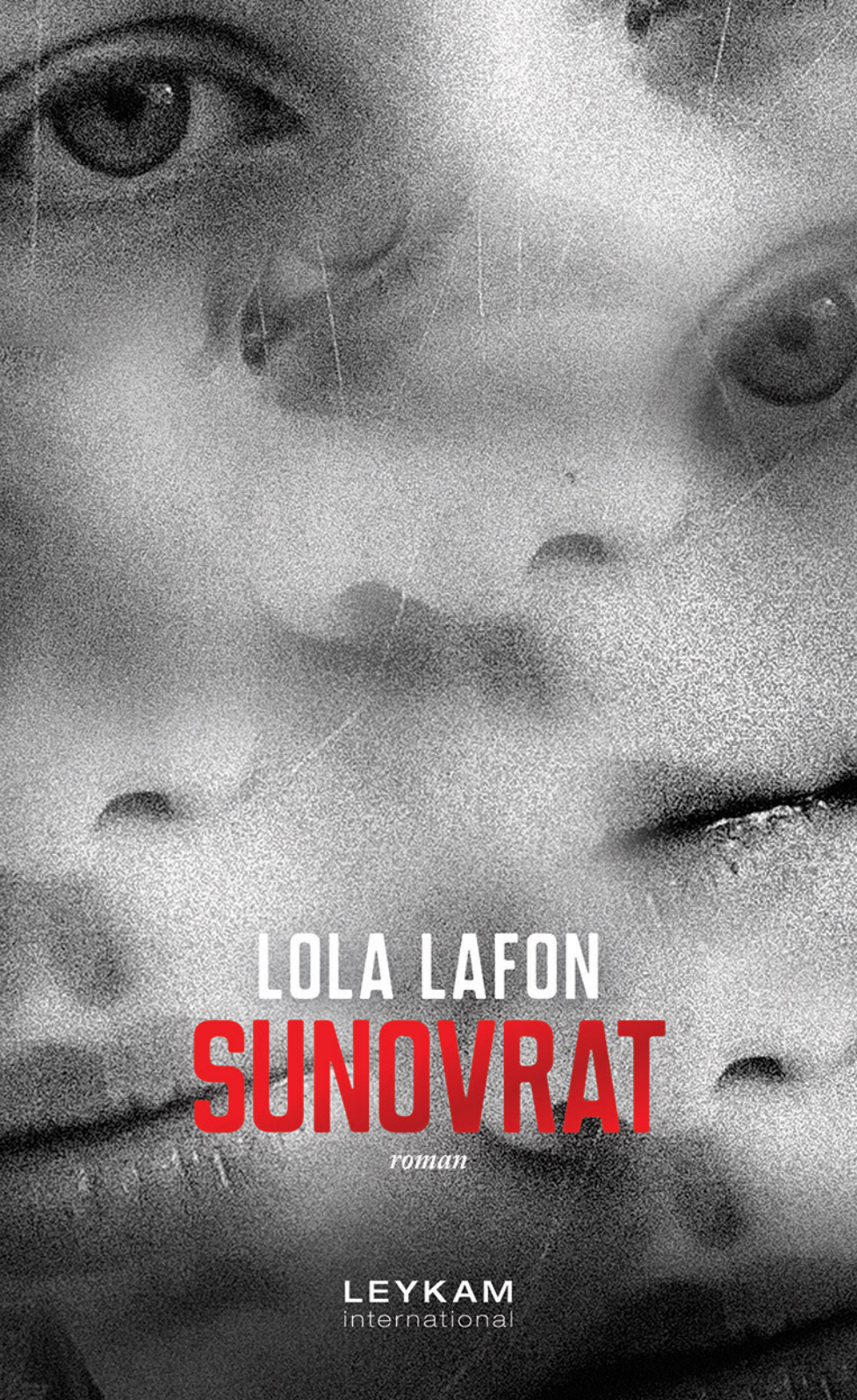

LOLA LAFON

SUNOVRAT

roman

LEYKAM
international

LOLA LAFON

SUNOVRAT

LEYKAM international

NAKLADNIK
Leykam international d.o.o., Ilica 42, HR-10000 Zagreb
www.leykam-international.hr

ZA NAKLADNIKA
Jürgen Ehgartner

UREDNICA
Eugenia Ehgartner

PRIJEVOD S FRANCUSKOGA
Ursula Burger

LEKTURA I KOREKTURA
Neli Mindoljević

© Leykam international d.o.o., Zagreb 2023.
Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati,
fotokopirati ni na bilo koji drugi način reproducirati
bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Naslov originala / Original Title: Chavirer by Lola Lafon.
Original publisher: © Actes Sud, 2020
Published by arrangement with SAS Lester Literary Agency & Associates

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske
i agencije Centre national du livre (CNL) – Paris.

ISBN 978-953-340-174-4

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001194080.

ILUSTRACIJA NA NASLOVNICI
Klasja Habjan: „Dekonstrukcija"

GRAFIČKO OBLIKOVANJE
Tvrtko Gregurić

TISKARA
Denona d.o.o., Zagreb

Tiskanje dovršeno u rujnu 2023.

LOLA LAFON

SUNOVRAT

roman

s francuskoga prevela
Ursula Burger

Zagreb, 2023.

Oprost, ako ga ima, treba i može oprostiti samo neoprostivo, neiskupivo – te, stoga, učiniti nemoguće.

Jacques Derrida
Oprostiti

U nedostatku oprosta, dopusti zaborav.

Alfred de Musset
Listopadska noć

Ti razlozi koji naše razloge čine uzaludnima.
Te stvari duboko u nama zbog kojih
ostajemo budni dokasna.

Jean-Jacques Goldman
Budni dokasna

1.

Za njom su bile tolike scenografije, uloge, cijeli jedan život sazdan od noći i novih početaka. Znala je sve o metamorfozama. Poznavala je kulise tolikih kazališta, njihov miris na drvo, vijugave hodnike po kojima se sudaraju plesačice, ružičaste i iskrzane zidove garderoba bez prozora i linoleuma bez sjaja, zrcala uokvirena žaruljicama, toaletne stoliće na koje je garderobijerka odlagala njezin kostim s pribodenom papirnatom ceduljicom: CLÉO.
Tangice krem boje, najlonke boje kože za navlačenje ispod mrežastih hulahupki, grudnjak posut perlicama i šljokicama, rukavice do lakta boje bjelokosti i sandale s potpeticama ojačane gumicom koraljne boje oko gležnja.

Cléo je stizala prije drugih, voljela je to vrijeme kad se oko nje još nitko nije vrzmao. Tu plošnu tišinu koju jedva da su remetili glasovi tehničara što su provjeravali rasvjetu na pozornici. Skidala je gradsku odjeću, navlačila donji dio trenirke te potom gola do pasa sjedala ispred zrcala i započinjala proces nestajanja.

Pola sata za izbrisati se: u dlan bi izlila puder Porcelaine 0.1, njime natopila spužvicu od lateksa, bež boja poništavala bi ružičastu njezinih usana, drhturavi grimiz kapaka, pjegice na gornjem dijelu obraza, žilice na ručnim zglobovima, ožiljak od operacije slijepog crijeva, urođenu mrlju na bedru,

madež na lijevoj dojci. Za leđa, stražnjicu trebalo je zatražiti pomoć druge plesačice.

Šminker-frizer navraćao je u osamnaest sati struka opasana torbicom prepunom kistova, jednoj je dodavao puder na čelo, drugoj nanosio korektor na prištić i iznova iscrtavao drhturavu liniju *eye-linera*; njegov mentolni i spokojni dah milovao je obraze, gumeni zvuk kaugume koju je neprestano žvakao služio je kao uspavanka, djevojke bi drijemale u oblaku laka za kosu. U 19 sati Cléino noćno lice izgledalo je poput lica svih ostalih plesačica: anonimka s umjetnim trepavicama što ih je dobavljalo kazalište, obraza narumenjenih u tonovima boje fuksije, očiju divljački uvećanih crnom i sedefnim premazom od jabučica pa sve do očne arkade.

Cléo se nastajala iza desetaka grimiznih baršunastih zastora, draperija, pustenih paravana, jednak ritual ponovila je na stotine puta, te provjere nalik magijskim obredima: protresanje glave lijevo-desno kako bi se iskušalo je li kosa dobro pričvršćena, poskakivanje na mjestu kako se bedreni mišići ne bi ohladili dok se čeka na znak iz režije, odbrojavanje 4-3-2-1. Garderobijerke bi pričvršćivale, popravljale, dodatno osiguravale ritualnu perjanicu, tu varljivo meku krunu čija je metalna konstrukcija pritiskala lopatice, željezni ruksak.

Cléo i ostale djevojke voljele su naslućivati publiku iza zastora, dekodirati svako i najmanje kihanje i pročišćavanje grla: si vidla, večeras su nervozni.

Tek što bi se iskrcali iz autobusa – stizali bi iz Dijona, iz Rodeza, iz zračne luke – zauzimali bi mjesta galameći poput školaraca. Oduševljeni ljeskanjem kristalnih čaša raspoređenih po stolu, mjedenih posuda za šampanjac, divili bi se bijeloj ruži u prozirnosti vaze, okretnosti konobara, crvenim

banketima i bijelim stolnjacima, prošaranom mramoru velika stubišta. Muškarci bi poravnavali hlače izgužvane od puta, žene bi za tu priliku navratile kod frizera. Karte u novčaniku bile su odavno kupljen rođendanski, vjenčani poklon: svota koju čovjek izdvoji samo jednom u životu. U dvorani bi nastupala tama, dočekivali bi je uz oduševljeni šapat, otjerat će brige, dugove i samoće. Svake večeri kad bi Cléo izišla na pozornicu od prašinaste topline reflektora prošli bi je trnci.

Plesačice bi se pojavile u ljupkoj niski izvijenih tijela, ruku raširenih i u blagom luku ocrtavale bi novi obzor, dijamantnu liniju istovjetnih i zamrznutih osmijeha, zbor uštimanih nogu, kitnjastu i šljokičastu raskoš.

Na izlasku iz kazališta gledatelji bi ih susretali i ne bi prepoznavali te bljedunjave i umorne djevojke kose ugasle od laka.

Cléo je negdje pročitala: fascinacija beba ljeskanjem porculanskog tanjura potječe od našeg predačkog straha da ćemo umrijeti od žeđi.

Cléo je negdje pročitala: šljokica je izumljena sasvim slučajno. Izumio ju je Henry Rushman, zaposlenik tvrtke iz New Jerseyja koja je zbrinjavala plastični otpad tako što ga je mljela. Koliko je samo godina proveo podnoseći buku strojeva do tog dana 1934. godine, kad je, na izlasku iz radionice, među otpatcima u spremniku stroja, Rushman opazio kamenčić tirkiznog odsjaja. Oskudno osvijetljeni svjetlošću dana na smiraju, srebro i zlato caklili su se u drobilici, plamteći tinjci.

Šljokice su nastajale iz nečeg što se smatralo beznačajnim; sadržavale su ljepotu neizvjesnosti. Cléo su znali prigovoriti

da je sve to samo bofl, baš kao i te niske od štrasa na njezinu trbuhu, to staklovinje boje rubina što joj je opasavalo struk.

Sve je lažno, u tom i jest zbunjujuća ljepota tog svijeta, odvraćala bi. Djevojke bi hinile da su gole, dvadeset minuta na pozornici glumile bi pretjeranu radost, *to je Pariz*; bile su iz Ukrajine, Španjolske, Clermont-Ferranda. Saten njihovih korzeta tamnio je od znoja, žutkasti tragovi odolijevali bi unatoč pranju, tangice su bile našpricane antibakterijskim sprejem, mrežica se uvlačila u stražnjicu i ostavljala karirane tragove: iz daljine, ništa se nije vidjelo.

Majstor rasvjete objasnio je Cléo da se na svjetlu projektora presijava i najmanje oštećenje na baršunu; ti isti projektori pak upropaste sjaj autentične svile. Svjetlost zabašuruje poderotine, nabore, tragove celulita, ožiljke, ublažava bore i kričavo crvenilo jeftine farbe za kosu. Korzeti od šljokičaste tkanine ostavljali su mrlje cinober boje na Cléinim slabinama, bordo brazde ispod njezinih pazuha: tragove plastike koju je znoj nazubljivao. Iz daljine, ništa se nije vidjelo.

Plesati je značilo ovladati umijećem disocijacije. Stopala--bodeža od ruku-vrpci. Snage i mekoće. Smiješiti se usprkos bolu što ne jenjava, smiješiti se usprkos mučnini, nuspojavi protuupalnih lijekova.

Kad joj je bilo dvanaest godina, pet mjeseci i jedan tjedan, zabrinuti što je vide kako se srijedom i subotom popodne povlači ispred televizora, roditelji su predložili Cléo da pohađa satove plesa. Privatni satovi Madame Nicolle bili su prepuni učenica iz privatne škole Providence, svih onih Domitillea, Eugenija, Béatrice. U svlačionicama Cléo je slušala kako razgovaraju o vikendima u Normandiji, praznicima na Balearima, tečajevima jezika u Sjedinjenim Američkim Državama. Maminu, tatinu automobilu. Spremačici, dadilji. Pretplati za Comédie-Française i Kazalište Champs-Élysées.

Cléo je oprezno prešućivala svoju adresu – Fontenay i njegove stambene četvrti. Baš kao i Ford Escort svojih roditelja i majčino zanimanje prodavačice u dućanu s odjećom za punašne žene.

Majke tih Domitillea redovito su prisustvovale satovima sjedeći na drvenim stolicama porazmještenim u dnu dvorane. Prekrižile bi nožne članke, ali koljena ne. Naguravale bi se oko Madame Nicolle, laskale joj, zahtijevale da prema njihovim kćerima bude još stroža. Čovjek je mogao napipati

njihovu pomamnu želju da ih dovedu do vrata budućnosti iz koje su same bile isključene, želju da posjeduju čiste, nematerijalne, vilinske kćeri tijela ispražnjena od svoje loše krvi.

Cijelu godinu Cléo se trsila govoriti jezik klasičnog baleta kao kad netko pokušava „pokupiti naglasak" stranog jezika a da mu taj jezik zapravo ne leži. Pokušavala je postići precioznost i gordi pogled žena koje im je Madame Nicolle navodila kao primjer „profinjenosti": princeza, vojvotkinja. Bezuspješno.

Na kraju godine Madame Nicolle savjetovala joj je da se bavi nečim drugim: možda gimnastikom? Jer Cléo ne manjka energije. Ali dražesti...

Cléo se otad vratila sumornosti subota pred televizorom. Na TV-u ih je i prvi put ugledala: ti iskričavi plesači lelujali su se poput brzih rijeka. Nastupali su u najavnoj špici majčine omiljene emisije: *Champs-Élysées*.

Nakon čega bi ih Michel Druckner otpravio: *veliki pljesak za naše plesače koji će sada napustiti pozornicu*. Cléo bi prilazila malom ekranu i odgonetala njihove piruete, te vesele refrene koje bi zaključivali skokom, ni blizu prenemaganju svih onih Domitillea na satovima Madame Nicolle: eto, time se željela baviti.

Već od prvih satova *modern jazza* u fontenayskom Domu mladih i kulture Stan ju je ushitio, izbacio iz cipela, posvetio joj se u potpunosti. Govorio im je o bokovima. Zdjelici. Donjem dijelu trbuha. Solarnom pleksusu. Snazi. Odjeven u donji dio trenirke i crnu majicu kroz koju su se nazirali prsni mišići pljeskao je učenicama kad bi uspjele korake povezati u niz.

Staklena stijena dvorane zamaglila bi se u roku deset minuta, zidovi bi se prekrili konstelacijama sićušnih kapljica znoja, basovi *remixova* Grandmastera Flasha i Irene Cara derali bi zvučnike.

Djevojka slijepljenih šiški i zajapurenih obraza koju bi Cléo zatjecala u zrcalu nakon dijagonale *chassé*a, *step-toucha* i *spina* nije bila nimalo nalik vojvotkinji. Djevojka koju je Cléo zatjecala u zrcalu stekla je u nekoliko tjedana gipkost izazivačice na ples, nimalo nalik ukočenim i prezirnim adolescenticama što su uvlačile trbuh i stezale stražnjice kod Madame Nicolle.

Uvečer, u sobi, s *walkmanom* prikovanim na uši, Cléo je komadala vrijeme na odsječke od osam. Sklekovi na zidu, 5-i-6-i-7-i-8. Serije trbušnjaka, i-1-i-2-i-3-i-4. Stoj na rukama i-7-i-8.

Stanovi satovi bili su mješavina mise, tuluma i koncentracije. *AGAIN* : Stan je zahtijevao da krenu iznova, da ponove, Cléo bi ostajala bez daha od probadanja u slezeni, ali bol je bio samo brdovit put, strmina. Jednom kad bi je savladala, ostajao bi samo bljesak oslobađanja.

Cléo je predano oponašala pokrete koje je Stan pokazivao, pripitomljavala je kretnju sve dok se ne bi utisnula u vlakna mišića koji je Cléo zamišljala kao odrezak prošaran krvlju koraljne boje. Baš kad se tijelo opire i preklinje, treba mu nametnuti.

Cléo je znala stvari koje trinaestogodišnjakinje nisu znale. Slušati bez propitivanja. Pljeskati Stanu na kraju sata bez obzira na to što ju je sat i pol grdio. Zahvaliti mu na tome, čak. Ponavljati. Uvečer, ne uzmoći zaspati od silna podrhtavanja nogu ispod pokrivača. Po buđenju, osjećati ukočenost nemilosrdno istegnutih listova; nakon tuširanja, mazati kamforom paralizirane tetive tibije. Ujutro bi se roditelji rugali njezinu hodu hrome starice. Ni dana bez novog bola, sad ovdje, sad ondje.

Stan je nabrojio što će nadalje valjati izbjegavati: Cléo će se odreći skijanja, koturaljki, hodanja i brza uspinjanja stubištem. Uvečer, majci koja je glačala u kuhinji, Cléo je prepričavala tu vojničku svakodnevicu koja ju je oduševljavala: uspjela je napraviti dva uzastopna okreta i Stan ju je unaprijedio iz zadnjeg u predzadnji red. Stan se srdio što joj mora iznova tumačiti redoslijed, ali rekao je da *postane li profesionalka*…

Čarobne riječi: *postane li profesionalka*. Otkako su izgovorene, Cléo je treperila. Za stolom je klatila nogu. Kuckala kažiprstom. Ponavljala pitanja čim joj ne bi odmah odgovorili.

Činilo joj se da sadašnjost više ne protječe, da se okamenila između tih znanih kulisa: školskog dvorišta, kantine, malene sjenice pod kojom su učenici kupovali palačinke nakon nastave, bazena u Fontenayu subotom, nabavke u Leclercu s majkom, gnjavaže oko pranja posuđa u zamjenu za pet franaka, subote ispred Druckera, s tanjurom u ravnoteži na koljenima. I, u nedjelju navečer, između tuge i olakšanja jer ponedjeljak označava kraj obiteljska četiri zida, pranja kose, sušenja, slušanja roditelja što ljutito komentiraju brojke: režije zgrade ponovno su poskupjele.

Pohađala je osmi razred. Valjat će pričekati kraj osnovne škole, pa gimnazije, kao kad se sluša nečiji beskonačan govor. Protok vremena znao je zaštekati, imao je sipljiv motor koji bi se upogonio samo hranjen znojem i pucketanjem prstiju, na Stanovu satu plesa. Život će se strpjeti zahvaljujući plesu, neće biti ničega drugog, Cléo je žustro zapisala u dnevniku.

Ali to je bilo pogrešno. Nije znala pričekati: skrenula je čim joj se za to ukazala prilika. Cathy je odškrinula budućnost i, u niskom startu, bezbrižna poput ptice, Cléo je jurnula, spremna preskočiti sva polja u igri. Naravno da je Cathy bila ukazanje iz snova u Cléinu životu.

Zvala se Catherine, ali bilo joj je draže da je zovu Cathy.

Prisustvovala je Stanovu satu iz predvorja, poput onih majki što su dolazile po kćeri, samo što Cathy nije došla po svoju kćer. Prišla je razbarušenoj i znojnoj Cléo koja se zaputila prema svlačionici: dobar dan, bi li mogla izdvojiti par trenutaka za nju? Nitko nikad nije pitao Cléo može li izdvojiti par trenutaka za njega. Svijetle ravne traperice preko *camel* čizama, *camel* i dugi kaput, nijanse boje breskve od usana pa sve do jagodica, veliki srebrni ringovi na ušima i osmijeh stjuardese. Zove se Cléo? Je li gledala film *Cléo od 5 do 7*? Nije? Neka ga obavezno pogleda!

Cathy predstavlja jednu fondaciju. Zna li Cléo što to znači?

(*Osmijeh.*) E pa fondacija Galateja pruža podršku adolescenticama koje se istaknu iznimnim sposobnostima i projektima. Cléo koja je bila svjesna svojih šiški potamnjelih od znoja, svojih gorućih obraza, pocupkivala je s noge na nogu.

Kakva sretnica što ima tako dugu kosu – Cathy je pokazala na njezin konjski rep – ona nikako da uspije pustiti svoju, nema ni trunke strpljenja (*slaganje face-uzdah-namatanje mahagoni pramena oko kažiprsta*).

Ukratko: fondacija dodjeljuje studijske stipendije. Za sva područja.

Stan je zatvorio vrata dvorane za ples: *Good work, Cléo*.

U pravu je! Cathy je u gomili odmah *zamijetila* Cléo. To joj je posao: nanjušiti (*kažiprst položen na vrh nosa*).

Ljepša od majke i uzbudljivija od prijateljice, Cathy je pjevušila refren koji odrasli nisu čuli, tečno je govorila mladenački jezik zasijan čarobnim riječima: *budućnost*, *zamijećena, iznimna*.

Lijepa Anne Keller u razgovoru sa Sophie Marceau u filmu *Tulum 2*? E pa Cathy je bila ta koja ju je *zamijetila* na satu

plesa i potom *testirala*. Fondacija je učinila ostatak. Bingo. Veronika na naslovnici novog broja časopisa *20 ans*? Ista stvar. Cathy je bila ta koja ju je predstavila Davidu Hamiltonu. A nije bila ni upola toliko karizmatična kao Cléo.

Cléo je razočarano slegnula ramenima: ne želi postati ni manekenka ni glumica.

Ma naravno! Cathy je navela njih dvije, ali mogla je navesti plesačice, sportašice i buduće stilistice… Bitno je samo težiti izvrsnosti!

Pa neće valjda Cléo godinama ostati u Domu mladih i kulture? Valja biti ambiciozan kad čovjek za to ima sposobnosti. Bude li Cléo zainteresirana, Cathy se može vratiti i ispričati joj više o tome? Sastanak u subotu? Ovdje?

ZAMJEĆIVANJE, ZAMIJEĆENA, ZAMIJETITI, prijelazni glagol: primijetiti, razlučiti, uočiti u mnoštvu nekog ili nešto.

Cléo je uletjela za stol pristavljen za večeru, mora im nešto ispričati, majka joj je dala znak da ušuti, budu to kad završi dnevnik.

U Parizu su prostitutke iz Ulice Saint-Denis prosvjedovale protiv najavljene akcije njihova udaljavanja s ulice. U Nantesu ortodoksne katolike koji su prijetili da će podmetnuti požar u kinodvorani koja je prikazivala zadnjeg Godarda, *Zdravo Marijo*, dočekali su pankeri naoružani kantama vode, smrdljivim bombama i petardama.

Intervjuirana glumica Myriem Roussel oduševljeno je prepričavala kako joj se sreća nasmiješila: Jean-Luc Godard *primijetio* ju je na tečaju plesa.

Trebalo je dočekati vremensku prognozu kako bi roditeljima ispričala da: neka vrlo šik gospođa / neka fondacija / neka stipendija / nevjerojatne škole / mnogo naučiti / moja budućnost.

Traže gabore?, s podsmijehom je dobacio brat. Ne, odgovorila je dostojanstveno: iznimne projekte.

Izgovoriti te riječi lansiralo ju je daleko od te pravokutne blagovaonice, od tog postojanja smežuranih krajeva. Daleko od roditelja zavaljenih u kauč, leđa skršenih od prilagođavanja; kako je samo užasna sporost s kojom su živjeli, taj

začarani krug gorčine u kojem su zaglavili kao u nekom labirintu, psujući prognozu koja govori bedastoće i rasprodaje koje to nikad nisu bile. Njezinim roditeljima kao da je bila misija raskrinkati prijevaru, likovali bi kad bi se dočepali dokaza o pogreški u izračunu na računu iz dućana.

Ako kandidiranje za stipendiju podrazumijeva plaćanje, ne dolazi u obzir. O takvim klopkama za debile priča se na sve strane. Hvala lijepa.

Majčine trepavice podizale su se, kratki štapići skrućeni od maskare koja joj se uvečer mrvila po obrazima; Cathyne duge trepavice dražesno su se uvijale.

Cléo se s olakšanjem dočepala svoje sobe, izmigoljivši iz njihove priprostosti kao iz četvrti u kojoj je godinama bila izgubljena.

Sve je bilo spremno za *ostatak priče znate*. Budućnost je djelovala opajajuće.

U subotu ju je, kao što je i obećala, Cathy čekala iza staklene stijene i mahala joj. Predložila je Colu u kantini.

Slušala ju je kako priča kao u američkim televizijskim serijama, ozbiljno kimajući glavom. Ah, koji gušt da i njoj netko postavi pokoje pitanje. *Pričaj mi o sebi*. Zna li već Cléo koju će gimnaziju upisati? Voli li gledati filmove? Za umjetnicu je važno zanimati se za druge oblike umjetnosti. Voli li slikarstvo? Beletristiku? Ima li frendice ili se radije povjerava majci? Nema najbolju prijateljicu? Cathy to nije nimalo iznenadilo: čim nisi poput ostalih… Većina adolescenata tako je konvencionalna, i ona se u školi osjećala usamljeno. Ali to je možda cijena koju valja platiti kad je čovjek predodređen za bolje.

Uostalom: je li Cléo sastavila popis tečajeva usavršavanja koje bi voljela pohađati?

Ah, koji gušt izgovarati ta imena koja je pročitala u časopisu *Danser*: ljetni tečaj u Montpellieru i tečaj Međunarodnog centra za ples Rosella-Hightower, u Cannesu.

Dobro, ali ne boji se valjda Cléo napustiti Francusku? Treba imati veće apetite!

Ambicija uvijek zadivi članove žirija: zašto ovo ljeto ne bi izišla na audiciju High School of Performing Arts u New Yorku? Škola iz *Famea*! Taj film Cléo je, naravno, gledala?

Pa ovaj, stvar je u tome… nije prikazan na televiziji, a ona vrlo rijetko ide u kino, a ni engleski joj nije jača strana… Osim svega, roditelji joj nikad ne bi dopustili da ode tako daleko sasvim sama. Ne dok ne navrši petnaest godina. Ili čak šesnaest.

Odlično! Dovoljno je da Cléo u dosjeu napomene da joj je potreban tečaj engleskog. I neka ne brine: Cathy zna s roditeljima (*namigivanje*). Razgovarat će s njima. Normalno je da se roditelji brinu, ali ako čovjek voli svoju djecu, ne suprotstavlja se njihovoj želji. I ona ima sina. Cléinih je godina i živi s bakom u pokrajini Drôme. Složena priča, silno joj nedostaje... Cathy je ušutjela. (*Pogled u prazno. Muk.*) Cathyn sin, umirujuća stavka: poznat teren, uz dirljivo rastuženu mamu.

A... je li taj dosje za Galateju komplicirano ispuniti?

Cathy joj je raskuštrala šiške: bez brige, ona će se za sve pobrinuti.

Trebat će se naoružati strpljenjem. I ne zanositi se previše jer fondacija ima svoje kriterije... Cathy nije članica žirija, samo mu prenosi kandidature. Ali neke od njih rado podupre. (O*smijeh. Namigivanje*.)

Uvečer Cléo je u rječniku potražila definicije: *beletristika / utemeljen/ kriteriji*.

Kad bi sklopila oči, fondacija Galateja ukazivala joj se u obličju starinske zgrade, svojevrsne klinike krem boje s vrtom opasanim visokom ogradom od kovana željeza i hodnicima kojima hodaju ravnokose žene s naramcima dosjea koje predaju muškarcima u odijelima: *iznimnim projektima*.

Sanjariju na Cléinu sinemaskopu nastanile bi brige: New York? Pa ondje neće znati čak ni pitati za put. A i gdje će

spavati? Nikog neće poznavati. Imat će još manje prijateljica nego tu. Tonula bi u san srameći se sama sebe, kukavičluka slična onome njezinih roditelja, pomanjkanja ambicije koje Cathy još nije razotkrila.

U petak navečer majka je odgovorila na telefonski poziv. Majka je gugutala. Drago mi je! Cléo nam je mnogo pričala o vama. Sjajno! Kakva dobra vijest! Puno vam hvala.

Majka sva pomlađena, skakutava, kćeri: Prošla si prvi krug!

Cathy joj je zakazala sastanak u srijedu u pet popodne, valjalo je proslaviti taj prvi uspjeh.

Cléo još nikad nije bila u tom restoranu nedaleko od Trga gradske vijećnice: bordo separei, tamni prsluci konobara, prigušena glazba, Cléo se činilo da je, gdje god da se zatekne, čak i ovdje, u Fontenayu, Cathy uvijek okružena rafiniranošću. Cléo je nije mogla zamisliti kako, kao njezina majka, prazni suđericu ili proklinje nakošeni tepih.

Dopratila ju je kući autom. Kad je ugasila motor, odmaknula se prema prozoru, daj da te pogledam.

(*Nabiranje obrva. Grickanje gornje usne.*)

Odjeća je važna. Pogotovo za umjetnice. Govori o tome tko su. A Cléo više nije dijete. U njoj je više *kreativnosti* nego što to odaje njezina odjeća. Kad žena ima lijepo tijelo, ne valja ga skrivati.

Opasana sigurnosnim pojasom što joj je prolazio između grudi, obraza vrelih od navrle krvi, Cléo je bila svjesna banalnosti svoje odjeće: sintetički mornarski džemper, bezvezne platnene hlače po majčinu odabiru, avijatičarska jakna od umjetne kože, bakin dar za Božić, dok neke učenice osmog razreda nose pravu *chevignonku*.

Zašto ne bi u subotu popodne otišle do Pariza u ženski šoping? Uzet će si vremena i pronaći joj stil. To bi bilo *baš*

simpa! Zamijenjene uloge, kao prava adolescentica, Cathy molećivo spaja dlanove, ne odustaje, preklinje.

Koji ti je omiljeni kvart?, upitala je Cathy. Cléo je navela Créteil Soleil i Forum des Halles, bila je ondje sa sestričnom.

Cléin Pariz bio je grad božićnih kupovina i ljetnih rasprodaja. Pa i grad koji se posjećuje pod vodstvom nastavnika, Beaubourg u šestom arondismanu i toranj Saint-Jacques u petom. Grad udaljen, ali nadomak linije podzemne željeznice RER A, četiri stanice od vlažnog i vjetrovitog kolosijeka u Fontenayu. Vagoni išaranih sjedišta vonjali bi na vlažnu cigaretu, muškarci bi sjedali preko puta njezine majke i nje raširenih nogu, s onim svojim pogledima što su se premještali s jedne na drugu i, odnedavna, zaustavljali na Cléo. Bučan grad iz kojeg se čovjek vraćao izmožden, dotučen od slušanja nabrijana glasa voditelja radijske postaje NRJ koju su puštali po buticima trgovačkog centra Forum, iscrpljen od vještog vijuganja prolaznika što su se mimoilazili bez usporavanja.

Majka joj je dala pedeset franaka: nema govora da je netko uzdržava. Neka si ta Cathy ne zamišlja da je Cléo neka jadnica.

Cathyn Pariz nije znao za gužvu u trgovačkom centru Forum des Halles, bio je sazdan od bizarnih uličica uskih pločnika, u kojima su uspavani antikvari bdjeli nad gomilom pozlaćenih drangulija; kad bi im Cathy priznala da „pada na luksuz i voli čudesne stvari", njezin cvrkutavi smijeh kao da ih je šarmirao.

Odjevena u crnu haljinu i kratku kožnatu jaknu, Cathy bi je uzimala pod ruku dok bi prelazile ulicu, prava frendica iz filmova. U nekoj američkoj knjižari, i ne pitajući za

cijenu, kupila joj je debeli časopis *Dancing*. U parfumeriji na Champs-Élyséesu prodavačice odjevene u kostimiće kraljevski plave boje obraćale bi joj se s gospođice; Cléo nasprejana alkoholnim parama cvjetova ruže i bergamota, kišom šećera i svilenkasta mošusa, Cléo nad koju su se nadvijali nosići vila što su se trsile pronaći joj identitet koji će ostavljati trag. Cathy u kabini u robnoj kući Galerie Lafayette: neka isproba ovu suknju, kad djevojka ima lijepo tijelo, sve si može dopustiti. Cléo i Cathy na blagajni, Cléo kojoj je neugodno, majka joj je dala pedeset franaka i…

Cathy koja je prekida: u toj dobi nema što pričati o novcu! Cléo je pokušavala sve zapamtiti, bukiniste uz Seineu, starinski ružičastu njuškicu psića u prodavaonici životinja na Quai de la Mégisserie, vonj slame i urina, noge prodavačica stegnute u prozirne hulahupke, njihova stopala zbijena u lakirane cipele, silovitost lila i smeđe Seine i neproziran zid magle što se podigla oko kamenog obzora: mostova.

U čajani Cathy je odabrala u njezino ime. Konobarica je mislila da joj je kći; Cléo je prenerazilo da neka neznanka u njoj prepoznaje trag Cathyna smiješka.

Nalikuje li ljubav na to prelijevanje, na te urnebesne vrtoglavice i osmijehe, na tu želju da se sadašnjost zaustavi?

Iduće srijede Cathy u predvorju, u živahnu razgovoru s plavušom kose zategnute u punđu, svjetloplava dresa i suknjice usklađenih tonova. Cathy je izustila odsutno bok ne prekidajući razgovor. Kad je Cléo izišla iz svlačionice, Cathy više nije bilo.

Istisnuta zamijenjena zaboravljena.

Ali vratila se u subotu, sva med i mlijeko, mahagoni kose popeglane sve do vrhova. Zapljeskala joj u trenutku kad se Cléo pojavila na vratima dvorane: kako se samo ističe među ostalima! Jesu li je roditelji u zadnje vrijeme došli vidjeti kako pleše? Nisu? Šteta!

Cathy ne smije o tome govoriti, ali srela je člana fondacije koji se začudio da njezin dosje još nije do kraja obrađen. To je dobar znak. Nedostaje još samo lijepa fotografija. Cathy će se za to pobrinuti, to je formalnost. I sad kad su se stvari pokrenule, trebalo bi upoznati roditelje. U subotu?

Majka je zakasnila na sastanak u Dom mladih i kulture. Nije čula kad je Stan povikao TO, CLÉO!

Cléo kojoj je Cathy zapljeskala kad je prošla kroz staklena vrata, koju je majka tek ovlaš poljubila, svoju kćer vrelih obraza, u dresu natopljenu znojem.

Majka je Cathy podvrgnula seriji probranih pitanja: u slučaju da joj kći dobije stipendiju i ode u Cannes ili drugdje: tko će biti s njom? Nije da ima pokvarenu maštu, ali… Hoće li trebati otvoriti zaseban bankovni račun, na Cléino ime, usprkos njezinoj dobi? A što se fotki tiče, neće ih plaćati.

Majčin glas bockao je i bockao, poput ogorčena šivaćeg stroja.

Nježno poput svile, Cathy je odvratila majci: morate biti vrlo ponosni na svoju kćer.

Majka je načas zastala, a onda potvrdno kimnula, kao da joj je netko zadao složeni rebus.

Čuj, pa neviđeno je šik ta tvoja Cathy; taj kaput koji nosi, to nije bofl, rekla je majka u autu. Dobro plaća, ta njena fondacija.

Kako su se mušterije u butiku za „udobnu i klasičnu, lijepo izrađenu" odjeću prorijedile, majka se žalila da se žene u današnje vrijeme zaklinju samo na traperice što im splošćuju stražnjice i donje dijelove trenirki skladne koliko i pidžame. Cathy se barem odijeva klasično i besprijekorno.

Roditelji su potpisali odobrenje: ja, gore potpisani, dopuštam svojoj kćeri Cléo da sudjeluje u seansi fotografiranja u cilju nadopune dosjea za stipendiju Galateja.

Cléo se mogla buniti koliko je htjela da je ta sumnjičavost „sramota", otac je rukom nadopisao i sljedeće: s obzirom na Cléinu dob, prije nego što fotografije budu upotrijebljene, treba ih prvo pokazati Cléo.

Koliko je samo noviteta u Cléinu životu. Mirisa: mirisa koji su prožimali Cathyn auto, tih slatkastih heliotropa *Opiuma*, njezina parfema, pomiješanih s hrđavim vonjem kožnatih sjedala. Tkanina: crvenkaste svile marame koju je Cathy odvezala sa svoga vrata i pružila joj je, jedan dan kad je Cléo zaboravila šal.

U roku jednog-jedinog jutra traper-suknja, marama i džemper od tirkiznog mohera vinuli su Cléo u središte pozornosti njezina razreda. Neprimjetna, dosadna Cléo, bez grudi i *eye-linera*, koja se zanimala samo za ples, koja nije ni pušila ni pila, koju nikada nisu uhvatili kako krade u Auchanu, kojoj za oko nije zapeo nijedan dečko.

Cléo je pričala o fondaciji, uživajući u zaprepaštenim pogledima i pitanjima. Sutradan tri cure iz osmog razreda doviknule su joj na velikom odmoru: je li ona Cléo? Koliko iznosi stipendija? Važi li i za sport?

Cléo koju je pozdravljalo i društvo koje je bilo teže impresionirati, cure iz devetog razreda čije su visoke potpetice odzvanjale hodnicima; na satovima kojima bi se udostojile nazočiti švrljale bi imena dečkiju po margini bilježnice, profesori bi uzdisali prozivajući njihova imena, ah, ponovno odsutna, palile bi cigarete žmirkajući.

Rijetki skeptici slagali su facu: Cléo će završiti gola u